

Bijlage 3 Matrix met scala aan Nederlandse en internationale voorbeelden van beloningssystemen (project Schoon Belonen)

Typen beloningssystemen	Systemen	Naam voorbeeld	Systemen categorie	Type systeem	Hoofddoel	Incidentieel of structureel	Type doel zwerfafval	Doel bij zwerfafval	Doeleindgroep	Opbouw doelegroep	Omvang doelegroep	Locatie(s)	Beheer	Periode	Gebruikersmaatregelen	Technische werkwijze	Communicatie	Resultaten op school	Investerings- & inzet gemeenteban	Evaluatie & Toekomstperspectief	Bronnen
Financieel Wedstrijd Opruimactie	Wedstrijd	Milieubende zwerfafval	>Sociaal >Financieel	>participatie	>Zwerfafval >bewustwording	>incidenteel	hoofd	>preventief	>jongeren	>Groep	300	Amstelveen	extern	2013, 2014	> De kinderen worden uitgedaagd om creatief aan de slag te gaan met het onderwerp: hoe zou het beter kunnen, wat kun je zelf doen? De drie beste ideeën worden tijdens een prijsuitreiking in de raadszaal bekend gemaakt. >De beste ideeën worden beloond en uitgevoerd.	Stichting Milieubende gaat 10 scholen langs om in 10 groepen een voorstelling over het milieu op te voeren. De leerlingen krijgen een boekje met tips en tricks. Eén pagina van het boekje kan worden aangepast door de opdrachtgever, in dit geval de gemeente.		Hoog (>50.000) Middel (10-50.000) Laag (<10.000)		http://www.natuurmilieuweb.nl/2014/11/de-zwaluw-nes-aande-amstel-wint-milieubende-2014/ . >interview www.milieubende.nl	
>Competitiesysteem	Wedstrijd	Gouden Gripper Trofee	>Sociaal >Financieel	>inleveren >participatie	>Zwerfafval >bewustwording	>incidenteel	hoofd	>opruimen	>jongeren	>groep	400	Woerden	intern	2013,2014,2015	> Kinderen maken samen met de klas één dag de buurt rondom de school schoon. >De school met de meeste vuilniszakken wint de trofee en 150 euro.	Een maand voor het einde van het schooljaar begint in de gemeente Woerden de Gouden Gripper Trofee. Basisscholen melden zich aan met een klas of meerdere klassen (groep 1-8). De actieperiode duurt twee weken, waarbij de school één dag kiest waarop ze de omgeving gaan schoonmaken met die klas(sen). De bovenbouw groepen krijgen les van BOA-bikers (buitengewone opsporingsambtenaren), die doen een quiz met de leerlingen en vertellen over hun werk. De school krijgt 5 grijpers om de schoolomgeving blijvend schoon te kunnen houden (en 20 grijpers in bruikleen tijdens de wedstrijd). Daarnaast kan de school gebruik maken van het lespakket 'Zwerfafval mooi niet!'.		88 vuilniszakken	Laag	http://www.woerden.tv/Actueel/6302/Gouden-Gripper-Trofee-2013.html . >interview	
>Competitiesysteem	Wedstrijd	divers: Youtrash oa	>Sociaal		>Zwerfafval	>incidenteel	hoofd	>preventief >opruimen	>Jongeren	>Individueel		Pijnacker-Nootdorp, Enschede, Maastricht			>Deelnemers uitdagen middels een wedstrijd	>Ontwerp prullenbak, fotowedstrijd, film met creatieve oplossing voor oplossen zwerfafval, zwerfafvalkunst, bedenken nieuwe aanpak.		Laag	https://www.facebook.com/pages/index/138434476221014		
>Competitiesysteem	Wedstrijd	Sportclubactie	>Sociaal	>participatie	>Zwerfafval	>incidenteel	hoofd	>opruimen	>Sporters	>Groep		Nederland	extern	Doorlopend	>Sportclubs worden uitgedaagd een schoonmaakactie te houden, in ruil voor kans maken op sportlicentie	Deelnemende sportclubs dienen lid te worden van SupporterSchoon.	Website		Laag	http://www.nederlandschoon.nl/wat-jij-kan-doen/sportclubactie	
>Competitiesysteem	Wedstrijd	Trash Lottery	> Sociaal	>eenmalig	>Zwerfafval	>incidenteel	hoofd	>opruimen	> kampeersers	>Individueel		Biddinghuizen - Lowlands	extern	week	> kampeersers krijgen vuilniszak die ze met bon van programmaboekje kunnen inleveren. Maken kans op verschillende prijzen			Evaluatie volgt nog		project van NLS en Mojo http://supporterschoon.pr.co/832885-werelds-eerste-vuilnisloterij-op-lowlands	
>Competitiesysteem	Wedstrijd	Schoonste strandpaviljoen'				>incidenteel	hoofd	>preventief >opruimen	> strandpaviljoenhouder s	>Individueel		Stranden	extern	zomer						http://www.strandnederland.nl/verkiezingen/	
>Competitiesysteem	Wedstrijd	Hou 't Schoon	>Sociaal	>eenmalig	>Zwerfafval	>incidenteel	hoofd	>opruimen	>Jongeren	>Groep		Amstelveen, Zaanstad	extern	een dag	>Deelnemers uitdagen middels een wedstrijd met als prijs een buurt BBQ	> Kinderen kunnen zich aanmelden voor de casting > in totaal acht kinderen strijden om de schoonste woonwijk in een tv-spelshow > ze nemen het in een spannende, humoristische, leuke en educatieve spelshow	>Online media		Laag	http://www.houtschoon.nl/	
>Competitiesysteem	Wedstrijd	Actie Schone Waal	>Sociaal	>eenmalig	>Zwerfafval	>incidenteel	hoofd	>opruimen	>Volwassenen >Jongeren	>Individueel	300 Nijmegenaars?	Nijmegen, Waal	extern		> Actie Schone Waal roept Nijmegenaars op de Waal schoon te houden door middel van een gevoel van gezamenlijke verantwoordelijkheid, acties en een wedstrijd. >Deelnemers uitdagen om zwerfafval op te ruimen langs de Waal en daar een #zwerfje van te posten. De mooiste zwerfjes winnen een prijs. De eerste prijs: een winterovernachting voor twee bij Oortjeshekken	Damiaan Messing, voorzitter van pilgrimsroute 'Walk of Wisdom' roept mensen op om mee te helpen.	>Online media		laag	http://www.actieschonewaal.nl/	
>Financieel systeem	Inlevensysteem gericht op afvalscheiding	Afval Loont	Financieel	>inleveren	>Afvalscheiding >Zwerfafval	>Structureel	neven	>preventief	>Volwassenen >Organisaties	>Individueel	7000 deelnemers, waarvan 40% huishoudens	Avalax - Pijnacker-Nootdorp	extern	09.2011 t/m 11.2012	>Bewoners ontvangen een vergoeding per ingeleverde hoeveelheid afval.	>Bewoners kunnen zelf gescheiden afval aanbieden bij een filiaal	>Communicatiecampagne flyers, posters, gemeentelijke kanalen, promotieteams op straat	>Grondstoffen +31%, restafval -9% >Mogelijke afname aantal bijplaatsingen?	>Hoog >Niet bekend of investering wordt terugverdiend	>Pilot Pijnacker-Nootdorp gestaakt ivm overschrijding budget. Wethouder Nico Oudhof is vanwege deze affaire opgestapt. >Er loopt nu een nieuwe proef in Rotterdam-Hoogvliet, tot medio 2015. Evaluatie start in jan. 2015 >Barendrecht volgt waarschijnlijk in oktober 2014. Andere optionele gemeenten zijn Noordwijk, Zwolle, Valkenswaard >Systeem wordt ook verkend voor buurt, kerk, verenigingen, scholen. > Etten-Leur heeft soortgelijk systeem in eigen beheer. Evaluatie in okt 2014. Tussen resultaten positief op school.	http://www.afvalloont.nl/
>Financieel systeem	Inlevensysteem gericht op afvalscheiding	Retourrette	>Financieel	>inleveren	>Afvalscheiding >Zwerfafval	>Structureel	hoofd	>preventief	>Volwassenen >Jongeren	>Individueel	30 locaties. Per locatie verzorgingsgebied van ca. 7500 inwoners	versies 1.0 en 2.0 bij supermarkten. 1e locatie is Schiedam in 1995. Versie 3.0 diverse locaties in NL	extern	>start in 1995	>Gebruikers kunnen max. 20 stromen inleveren (glas, PET, fruituurt, cardridges, batterijen, etc.) >Per ingeleverde retourstroom steunt de gebruiker een gekozen goed doel (5% van de winst gaat naar goed doel)	>Ingeleverde stromen komen in retourkist terecht. Zodra er voldoende kisten vol zijn, opgehaald door vrachtwagen voor sortering.	>Via website Retourrette	n.b.	>Hoog >60.000 per jaar per locatie.	>Inzet werknemers met afstand tot arbeidsmarkt bij het sorteren mogelijk. > Oude vestigingen worden gesloten. Verder met nieuw concept, hierover in gesprek met Rotterdam ivm vestiging in centrum. >Toekomst niet duidelijk. Rotterdam besluit in sept. 2014 over opening vestiging in centrum. >Locatie Oostzaan gesloten vanwege vele	http://www.retourrette.nl/
>Financieel systeem	Inlevensysteem gericht op bestrijding zwerfafval	Emballageautomaat	>Financieel >Sociaal (vergoeding aan goed doel)	>inleveren	>Afvalscheiding >Zwerfafval	>Structureel	hoofd	>preventief >opruimen	>Volwassenen >Jongeren >Organisaties	>Individueel	alle hh in NL	Supermarkten, scholen	extern (Tomra)	Doorlopend	>Bij aanschaf product wordt statiegeld betaald. Gebruikers leveren plastic flessen in via een automaat. Per ingeleverde fles ontvangt gebruiker een vergoeding.	>Emballage automaat in supermarkt neemt flessen met statiegeld in. Gebruiker krijgt geld retour bij kassa met embalgabon. Systeem ook geschikt voor kleine PET-flessen, blik en drankkartons.		n.b.	Laag	>Inmiddels emballageautomaten TOMRA bij supermarkten voor lege flesjes en blikjes zonder statiegeld. Gemeentgen Eerbeek, Gorcum, Vledder, Oldenzaal, Apeldoorn en Veghel gaan dit najaar van start. >Ook emballageautomaten bij scholen i.c.m. loterijprogramma. In Veghel start 1 sept 2014 proef Green-Upsysteem. >In Raamovereenkomst is afgesproken dat statiegeld wordt afgeschaf indien bedrijfsleven aan gestelde voorwaarden voldoet.	

Typpe beloningssysteem	Systeem	Naam voorbeeld	Systeem categorie	Type systeem	Hoofdoel	Inhoudtype of structuur	Type doel zwerfafval	Doel zwerfafval	Doelgroep	Opbouw doelgroep	Omvang doelgroep	Locatie(s)	Betreft	Periode	Gebruiksaanwijzingen	Technische werwijze	Communicatie	Resultaten op school	Investerings- & inzet gemeenten	Evaluatie & toekomstperspectief	bronnen	
>Financieel systeem	Inlevensysteem gericht op afvalscheiding	Ecoeuro's	>Financieel >Sociaal (vergoeding aan goed doel)	>inleveren	>Afvalscheiding >Zwerfafval	>Structureel	hoofd	>opruimen	>Volwassenen >Jongeren >Organisaties	>Individueel	vooral snog stations R'dam Alexander en Schiedam	Stations, maar kan ook op supermarkten, scholen, bedrijfskantines	extern (Ecoeuro's)	Doorlopend	>Inleveren van flesjes en blikjes levert een tegoedbon op.	>Flesjes (250ml tot en met 500ml) en blikjes kunnen in de Ecoeuro Machines worden ingeleverd. Per item ontvangt men een kortingsbon van € 0,15. Deze kan worden ingeleverd bij de Brood Express, de Espresso, en de Bram Ladage. Of men kan ervoor zorgen om een donatie te doen aan Diergaarde Blijdorp. Men is bezig om ook bij scholen automaten te plaatsen waarmee gespaard kan worden voor Eco-euro's die gebruikt kunnen worden om spullen voor de klas te kopen.	In media Social media	n.b.	Niet bekend		http://www.ecoeuros.nl/voorbeeld-pagina/	
>Financieel systeem	Inlevensysteem gericht op bestrijding zwerfafval	Plasticpunt	>Financieel >Sociaal (vergoeding aan goed doel)	>inleveren	>Afvalscheiding >Zwerfafval	>Structureel	hoofd	>preventief >opruimen	>Volwassenen >Jongeren >Organisaties	>Individueel		Proef bij supermarkt in Horst a/d Maas	extern (ldcan)		>Ter plekke krijgt gebruiker een bon die in supermarkt gebruikt kan worden of voor een goed doel			Middel-hoog	>Mogelijk ook getoetst in Veghel		http://www.plasticpunt.nl/	
>Financieel systeem	Inlevensysteem	Terra-Cycle	>Financieel >Sociaal (vergoeding aan goed doel)	>inleveren	>Zwerfafval	>Structureel	hoofd	>opruimen	>Jongeren	>Individueel		Landelijk	extern		>Bewustmaking van kinderen om snoeppapierjes en snoepverpakkingen niet weg te gooien. Met de snoeppapierjes kan gespaard worden voor een goed doel.	>Aanmelden op Terra-Cycle. >Snoeppapierjes/verpakkingen verzamelen en deze in een doos gratis sturen aan Terra-Cycle (hiervoor wordt een verzendlabel aangeboden) >Sparen voor een goed doel	>Folders	>Bewustwording	Laag		http://www.terracycle.nl/brigades/snoep-brigade.html	
>Financieel systeem	Locale munt	Deventer Schoonfamilie (DSF)	>Financieel >Sociaal (vergoeding aan goed doel)	>participatie	>Zwerfafval >Leefomgeving	>Structureel	hoofd	>opruimen	>Volwassenen >Jongeren >Organisaties	>Individueel >Groep	>4000 huishoudens zijn lid (10% van #hh in Deventer) >Winkeliersverenigingen, corporaties, scholen, bedrijven lid	Deventer, Cambio	intern	>start in 2002	>Iedere gebruiker ontvangt munten (Cambi) per ingeleverde zak zwerfafval voor gereedschap, diensten en Go-Ahead producten gekocht kunnen worden >Tevens programma "Clean it" voor jongeren 13-23 om eigen hangplek schoon te houden	>Aanmelden via aanmeldingskaart of tijdens actie. >Snoeppapierjes/verpakkingen verzamelen en deze in een doos gratis sturen aan Terra-Cycle (hiervoor wordt een verzendlabel aangeboden) >Zwerfafval wordt opgehaald door Cambio >Lidmaatschap DSF wordt verlengd indien 1X/jaar een koeriersopdracht wordt ontvangen.	>Gerichte mailings >folders incl. aanmeldingskaart >Uitingen gericht op familie. Bijvoorbeeld Oma Baps, Boy Blindganger (tienerzoon).	>10% lidmaatschap	n.b.	>Koppeling schone leefomgeving aan duurzaamheid. >Cambio heeft franchiseformule ontwikkeld voor geïnteresseerde gemeenten		
>Financieel systeem	Locale munt	Makkies	>Financieel >Sociaal	>participatie		>Structureel	neven	>opruimen	>Volwassenen >Jongeren	>Individueel		Amsterdam Oost	extern		>Mensen kunnen door het verlenen van diensten, bijvoorbeeld zwerfuilacties, Makkies verdienen	>Mensen melden zich aan >Er zijn verschillende klussen om uit te voeren, waaronder zwerfuilacties >De makkies kun je weer gebruiken om wederdiensten te vragen of beloningen (bv. bioscoopkaartjes) te ontvangen	>folders >sociale media	Laag		http://www.makkie.cc/		
>Financieel systeem	Locale munt	Schapekoppen	>Financieel	>participatie	>Zwerfafval >Leefomgeving	>Structureel	hoofd	>preventief >opruimen	>Volwassenen	>Individueel		Dordrecht	intern		>Voor werkzaamheden ontvangen bewoners punten. Daarmee ontvangen zij bijvoorbeeld een tweede bioscoopkaartje gratis.	>Ondernemers wordt gevraagd een aanbieding te doen.						
>Financieel systeem	Locale munt	Crownies	>Financieel	>participatie	>Zwerfafval >Leefomgeving	>Structureel	hoofd	>preventief >opruimen	>Jongeren vanaf 8 jaar >Volwassenen >Winkeliers	>Individueel	350 deelnemers sinds start	Den Haag	intern		>Verdiene van Crownies voor vrijwilligerswerk. In te ruilen voor vrijschaatsen, skateles, etc. >Diverse buurtinitiatieven om zwerfafval op te ruimen (Opgeruimd staat netjes, Zijdekids Bouwlust, Koningin Sophiepark, veegploeg Hondiusstraat) >Zijdekids: Naast opruimen worden foto's gemaakt van zwerfafval zodat iedereen kan zien	>Helder stappenplan voor ondersteuning en starten initiatieven >Afspraken voor initiatieven vastgelegd in een deal >Overzicht alle initiatieven via website >Participatiegids met succesvolle initiatieven >Verdiende munten uit te geven in participatiewinkel	>Website >participatiekaart >Participatiegids			www.crownies.nl www.participatiekaart.nl/denhaag/n/aandeslag		
>Financieel systeem	Vergoeding voor groepsinzet	Gulden Klinker	>Financieel	>participatie	>Zwerfafval >Leefomgeving	>Structureel	hoofd	>preventief >opruimen	>Volwassenen >Jongeren >Winkeliers	>Groep	ca. 100 locaties	Den Haag	intern	>start in 2002	>Bewoners ontvangen een aandenken als na een jaar de deal is uitgevoerd.	>Een steen in de straat + € 1.000 vergoeding als aanmoediging voor verbetering leefomgeving door groep	>website	aanmoediging voor verbetering leefomgeving				
>Financieel systeem	Zakgeld	Zakgeld project	>Financieel	>participatie	>Zwerfafval >Kennismaken arbeidsproces door kinderen >Verminderen overlast door	>Incidenteel	hoofd	>opruimen	>Jongeren (evt. kansarm)	>Individueel		Amsterdam, Rotterdam, Tilburg, Hengelo, Oirschot, Oss, Ede	intern		>Kinderen krijgen een vergoeding (bv 2,50 per uur) voor opruimen zwerfafval	>Onder begeleiding worden maatschappelijke taken zoals prikken zwerfafval uitgevoerd.	>Scholen >Jongeren/jeugdwerk	>Postief tav schoonhouden wijk en verminderen overlast >Werkervaringsaspect minder belangrijk	Laag	>Verschilt per gemeente	http://www.hengeloes.nl/archief/kerst-edite/523-zakgeld-project-geerdink	
>Fun systeem	Funfactor	#Zwerfie	>Sociaal	>participatie	>Zwerfafval	>Incidenteel	hoofd	>opruimen	>Volwassenen >Jongeren	>Individueel			extern	>2014	Mensen worden uitgedaagd 30 dagen lang elke dag een stuk zwerfvuil op te rapen de te delen. Als ze dat volhouden krijgen ze een Doppler.		Website KLEAN				http://www.kleanworldwide.nl/klean-zwerfie-challenge/	
>Fun systeem	Funfactor	Treasure Hunt	>Sociaal	>eenmalig	>Zwerfafval	>Structureel	hoofd	>preventief >opruimen	>Volwassenen >Jongeren	>Groep		Scheveningen e.o	extern	>sinds 2013	Wekelijks trekken kinderen, surfers en families erop uit om van het afval dat zij tegenkomen ware schatten te creëren. Voor kinderen is de afvalbak vanaf nu een schatkist, oftewel een echte Treasure Hunt.	TrashUre Hunters zijn de piraten, de schatzoekers en alles wat niet in de natuur hoort zijn de schatten. Voordat de troep de prullenbak in gaat, worden er kunstwerken en schatten van gemaakt	>Website >Facebook	Laag	Wordt door NLS niet meer ondersteund	Trashurehunt.org		
>Fun systeem	Funfactor	Holle Bolle Gijs	>Sociaal	>participatie	>Zwerfafval	>Structureel	hoofd	>preventief >opruimen	>Jongeren	>Individueel		Efteling	intern		>Inzameling (zwerfafval) belonen door "dank u wel"				Laag		http://www.efteling.com/NL/sprookjesbos/sprookjesbos-Holle-Bolle-Gijs.html	
>Fun systeem	Funfactor	Haagse Hopjes	>Sociaal	>participatie	>Goed gedrag >Zwerfafval	>Structureel	neven	>preventief >opruimen	>Jongeren	>Individueel		diverse in Den Haag		sinds 1996	>Uitleen van sport- en spelmaterialen op pleinen in ruil voor goed gedrag				Laag		http://www.friesemilieufederatie.nl/nieuws/pratende-afvalbakken-voor-een-schoon-fryslan/	
>Fun systeem	Funfactor	Friesland Schoon	>Sociaal	>participatie	>Zwerfafval	>Structureel	hoofd	>preventief >opruimen	>Volwassenen >Jongeren	>Individueel		Friesland		2014-2015	>Inzameling (zwerfafval) belonen door "dank u wel"	Als iemand afval in de afvalbak gooit, zegt de bak bijvoorbeeld "dankjewel" of hoort men het afval vallen in een diepe put met een afsluitende plons. Worden ingezet bij evenementen			Laag		http://www.friesemilieufederatie.nl/nieuws/pratende-afvalbakken-voor-een-schoon-fryslan/	
>Sociaal systeem	Opruimactie - permanent groep	Snoeroute Valuascollege	>Financieel	>participatie	>Zwerfafval >Leefomgeving	>Structureel	hoofd	>preventief >opruimen	>Jongeren	>Groep		Venlo, Valuascollege	intern		>Leerlingen uit HAVO 5 en VWO 6 ruimen afval op en als beloning ontvangt men een bijdrage aan afstudeergala. >Preventie (de leerlingen hebben er baat bij dat het schoon blijft/schoner wordt); >hogere jaars geven het goede voorbeeld en hebben makkelijker de mogelijkheid om andere leerlingen aan te spreken op hun gedrag (want zij zijn nu belanghebbend);	>Leerlingen uit HAVO 5 en VWO 6 ruimen afval op in ruil voor een beloning (bijdrage aan afstudeergala – alleen vaste lasten, geen bijdrage aan drankkosten o.i.d.). >Gemeente (geld uit afvalfonds), school en ondernemer waren bereid om geld hiervoor ter beschikking te stellen. >De leerlingen hebben e.e.a. zelf georganiseerd (bv. schema met "wie gaat wanneer schoonmaken?").	>Postief en ook de omgeving reageert positief	Laag		http://www.omroepvenlo.nl/nieuws/artikel/27353/valuascollege-pakt-zwerfafval-aan-met-snoeroute http://www.valuascollege.nl/actueel/nieuws/snoeroute/540/		
>Sociaal systeem	Opruimactie - eendags groep	Zwerfafvaldag	>Sociaal	>eenmalig	>Zwerfafval	>Incidenteel	hoofd	>opruimen	>Volwassenen >Jongeren >Organisaties	>Groep	350 inwoners	Oude IJsselstreek	intern		>Beloning via publicatie en leefbaarheidsbonnen voor projecten in de buurt.	>Eenmalig opruimen zwerfafval in een groep. >gemeente faciliteert met middelen		500 volle afvalzakken in één ochtend.	Middel		http://gemeente.oude-ijsselstreek.nl/nieuws/2014/02/17/vrijwilligers-gezocht-voor-zwerfafvaldag	
>Sociaal systeem	Opruimactie - eendags groep	Beach Clean Tour	>Sociaal	>eenmalig	>Zwerfafval	>Incidenteel	hoofd	>opruimen	>Volwassenen >Jongeren	>Groep		Alle kunstplaatsen NL	extern		>Beloning met een mooie dag op het strand (soms met lunch, lezingen of andere beloningen)	Van Cadzand naar Schiermonnikoog in één maand. Elke dag 10 km.	>Online media	2013: 563 vrijwilligers, 6590 kg zwerfafval	Laag			
>Sociaal systeem	Opruimactie - eendags groep	Schoonmaakdag	>Sociaal	>eenmalig	>Zwerfafval	>Incidenteel	hoofd	>opruimen	>Jongeren	>Groep	>Groep 7 van Antoniuschool, 72 kinderen	Kudelstaart	intern	een dag	>Beloning in de vorm van een ijsje	>Eenmalig opruimen zwerfafval in een groep. >gemeente faciliteert met middelen		200 kilo zwerfafval	Laag		http://www.dichtbij.nl/amstelland/regio-naal-nieuws/artikel/3716137/antoniuschool-haalt-200-kilo-zwerfvuil-op.aspx http://www.meerlanden.nl/searchnews_.nl.html?id=879	
>Sociaal systeem	Opruimactie - eendags individueel/ groep	Apeldoorn Rein Lege berm, volle knip	>Financieel	>inleveren	>Zwerfafval	>Incidenteel	hoofd	>opruimen	>Volwassenen >Jongeren	>Individueel >groep is mogelijk	Gericht op inwoners, verenigingen en scholen van de gemeente Apeldoorn	Apeldoorn	Beide (Tomra)		>Bewoners meer betrekken bij het opruimen en schoonhouden van hun eigen omgeving.	>Tijdens de actiedag Lege berm, volle knip ontvangt men per ingeleverd blikje of flesje 10 cent.	>website gemeente >Website Tomra >social media	>Bewustwording		http://www.apeldoorn.nl/Lege-berm-volle-knip		

Type beloningstelsel	Systeem	Naam voorbeeld	Systeem categorie	Type systeem	Hoofdoel	Incidenteel of structureel	Type doel zwerfafval	Doel van zwerfafval	Doelgroep	Opbouw doelgroep	Omvang doelgroep	Locatie(s)	Beheer	Periode	Gebruikersmaatregelen	Technische werkwijze	Communicatie	Resultaten op school	Investering & inzet gemeenten	Evaluatie & toekomstperspectief	bronnen
>Sociaal systeem	Opruimactie-eendags individueel/ groep	Apeldoorn Rein Het geld ligt op straat...	>Financieel	>inleveren	>Zwerfafval	>Incidenteel	hoofd	>opruimen	>Jongeren	>Individueel >groep is mogelijk	Gericht op inwoners onder 16 jaar van de gemeente Apeldoorn	Apeldoorn	intern		>Bewoners meer betrekken bij het opruimen en schoonhouden van hun eigen omgeving.	>Op nieuwsjaards kunnen jongeren tot 16 jaar vuurwerk invleveren op verschillende punten in de stad. Hiervoor ontvangen ze €0,50 per zak.	>website gemeente >social media	>Bewustwording	laag		http://www.apeldoorn.nl/ter/digitaaloket/inwoners-Apeldoorn-Rein/Apeldoorn-Rein.html
>Sociaal systeem	Opruimactie - permanent groep	Beestenbende	>Sociaal	>participatie	>Zwerfafval	>Structureel	hoofd	>opruimen	>Volwassenen >Jongeren	>Groep		Cuijk, Doetichem, Leiden, Leidschendam-Voorburg, Middelburg, Vlissingen, Oss, Wijchen, Winterswijk			>Opruimen zwerfafval door kinderen in eigen buurt in ruil voor sparen voor cadeaus/deelname evenementen.	>Overeenkomst tussen gemeente en straat/wijk >Team met kinderen onder begeleiding van een volwassene.			Hoog		www.mijnbeestenbende.nl
>Sociaal systeem	Opruimactie - permanent individueel	Adoptieafvalbak	>Sociaal	>participatie	>Zwerfafval	>Structureel	hoofd	>preventief	>Volwassenen >Ondernemers	>Individueel		Amsterdam, Arnhem, Den Haag, Groningen, Houten, Sliedrecht, Wierden	intern	divers	>Bewoners die zelf willen verantwoordelijk voor leegmaken van afvalbakken.	>Gemeente faciliteert de bakken en schoonmaakmiddelen	>website >Lokale krant >Bijeenkomsten		Laag		
>Sociaal systeem	Opruimactie - permanent groep	Bedrijven investering Zone (BIZ)	>Sociaal	>investeren	>Zwerfafval	>Structureel	hoofd		>Bedrijven	>Groep	19 winkelgebieden en 1 bedrijventerrein	Den Haag		>2010-2012	>Gezamenlijk investeren in kwaliteit bedrijfsomgeving	>Activiteiten aanvullend op die van gemeente >Als een meerderheid voor deelname is, betalen alle ondernemers verplicht mee.			Laag	>In 2014 meer duidelijkheid over vervolg	
>Sociaal systeem	Opruimactie - permanent groep	inzamelen door scholen	>Sociaal	>participatie	>Zwerfafval	>Structureel	hoofd	>preventief >opruimen	>Scholieren	>Groep		Den Haag: Zandvlietcollege >Nijkerk: Accent Praktijkonderwijs		DH:sinds 2009 NK:sinds 2013	DH: Leerlingen ruimen zelf op en houden ook toezicht (zonder expliciete beloning) NK: Leerlingen ruimen zwerfafval op voor een beloning	DH: Convenant met diverse stakeholders DH: Milieu-educatie en extra afvalbakken			Laag	>Apeldoorn start dit najaar een spaarsysteem op scholen met beloning van leerlingen.	
>Sociaal systeem	Opruimactie - permanent groep	>Clean River >High Clean	>Sociaal	>participatie	>Dagbesteding >Zwerfafval	>Structureel	neven	>opruimen	>dak- en thuislozen >(ex)verslaafden	>Groep		Den Haag			>Dak- en thuislozen ruimen openbare ruimte op tegen een vergoeding						
>Sociaal systeem	Opruimactie - permanent groep	Oranje feesten	>Sociaal	>participatie	>Zwerfafval	>Structureel	hoofd	>opruimen	>Jongeren	>Groep		Oss		>2014	Kinderen ruimen zelf afval op in ruil voor beloning	Betreft een evenement! Na afloop van Oranje feesten ruimen kinderen zelf het afval van de vrijmarkt op en krijgen als beloning een medaille		Evenemententerrein is school	Laag		
>Sociaal systeem	Opruimactie - permanent - groep	Natuurlijk Schoon	>Sociaal	>participatie	>Zwerfafval >bewustwording	>Structureel	hoofd	>preventief >opruimen	>Basisschoolleerlingen	>Groep	16.000 kinderen in 2014	Gemeenten in provincie Overijssel	extern	2010-2015	>Met klas of school een week lang aandacht besteden aan zwerfafval en samen opruimen	>ROVA faciliteert scholen met spullen om zwerfafval te verzamelen in de week van Natuurlijk Schoon	>Via scholen, facebook en website		>Laag	>Steeds meer leerlingen en scholen doen mee	http://www.rova.nl/natuurlijkschoon/overijssel
>Sociaal systeem	Opruimactie - individueel	Klasbakactie	>Sociaal >Financieel	>inleveren >participatie	>Zwerfafval	>Structureel	hoofd	>opruimen	>Volwassenen >Jongeren	Individueel	Ca 3000	Voorstad Oost Deventer	extern	2014-2015	>Inwoners van Voorstad Oost kunnen zich aanmelden voor een speciale Go Ahead Eagles afvalbak en verdienen voor elke volle bak een gratis toegangskaartje. De echte opruimdiehards kunnen zelfs sparen voor een prachtige Go Ahead Eagles fiets!	>Aanmelden bij Deventer Schoon Familie, klasbak ophalen bij basisschool	Website, flyers		Laag		http://www.deventerschoonfamilie.nl/Basis.aspx?tid=2&lid=3&lit=VIEW&Hmi=3&Sm=0&STJL=2&Act=846&Query=DSF_U_nieuws.kd=211
>Sociaal systeem	Opruimactie - individueel	Zwerfafval Afval Pakkers-speldje	>Sociaal	>participatie	>Zwerfafval	>Incidenteel	hoofd	>preventief >opruimen	>Volwassenen >Jongeren	>Individueel		Dordrecht, Houten, Leeuwarden, Oude IJsselstreek, Rotterdam, Wageningen			>ZAP-spelt op vrijwilligers in zonnetje te zetten.				Laag		www.nederschool.nl/zap

Internationaal

>Financieel systeem	Retoursysteem	Reverse Vending Machine	Financieel	>inleveren	>Afval scheiding >Zwerfafval	>Structureel	hoofd	>preventief	>Volwassenen >Jongeren	>Individueel	proef: 10 automaten doel voor komende jaren is 2000 automaten	China (INCOM), Urbaan, nabij openbaar vervoer. Oa bij universiteiten, winkelcentra, bedrijven en in wijken	extern		>Per ingeleverde fles ontvangt gebruiker een vergoeding. Tegoe wordt op hun metrokaart gezet of gedoneerd aan goed doel.	>Camera identificeert de plastic flessen. Flessen worden factor 3 verdricht en gesorteerd. Zodra machine gevuld is, ontvangt afvalinzamelaar een signaal. Automaat ook geschikt voor papier en blik.	n.b.	n.b.	n.b.	>Pilots in Shanghai, Suzhou, Wuxi, Hanzhou	>China Daily (2012)
>Financieel systeem	Retoursysteem	Recyclebank	>Financieel	>inleveren >participatie	>Afval scheiding >Zwerfafval	>Structureel	hoofd	>preventief	>Volwassenen	>Individueel	300 gemeenschappen met 4 mln leden.	Verenigde Staten (VS) en Groot-Brittanje (GB). 1e pilot in 2 wijken van Philadelphia	extern	>start in 2004	>Beloning van groene acties zoals recycling, donatie kleding, etc. >Ook punten te verdienen met online onderwijs via invullen quizen en lidmaken vrienden. >Iedere gebruiker ontvangt punten per actie. Punten leveren korting bij winkels.	>Locale overheden zorgen voor inzameling.	>Website >Nieuwsbrief >Reclame		Laag		www.recyclebank.com
>Financieel systeem	Retoursysteem	Einwegpfand	>Financieel	>inleveren	>Zwerfafval	>Structureel	hoofd	>preventief	>Volwassenen >Jongeren	>Individueel	Bevolking Duitsland	Duitsland	intern	2003-heden	>Voor ingeleverde wegverpakkingen ontvangt de inleveraar geld. Hierdoor worden minder verpakkingen weggegooid	>Alle winkels die wegverpakkingen verkopen moeten ook alle wegverpakkingen aannemen. Het statiegeld bedrag is €0,25	>P op verpakkingen met pfand (statiegeld)	>95% van de wegverpakkingen wordt geretourneerd	Laag	Het aantal herbruikbare verpakkingen is aanzienlijk gedaald sinds de invoering van dit systeem. Statiegeld op herbruikbare verpakkingen is vrijwillig.	http://de.wikipedia.org/wiki/Einwegpfand
>Financieel systeem	Retoursysteem	Greenmoney	>Financieel	participatie	>afval scheiding	>Structureel	Neven	preventief	>Volwassenen >Jongeren >Winkeliers >organisaties	Individueel	inwoners Australië	Australië	extern		>Burgers worden beloofd voor het scheiden van afval. Locale bedrijven worden aangemoedigd om zich aan te melden door naamsbekendheid te beloven.	>Burgers die zich aangemeld hebben op de website leveren gescheiden afval via hun persoonlijke recycling container. Hier krijgen ze punten voor die ze kunnen verzilveren voor alledaagse producten van bedrijven die zich hebben aangesloten bij greenmoney.	website, krant, magazines			https://www.greenmoney.com.au/	
>Financieel systeem	Retoursysteem	Retour is terug	>Financieel	>inleveren	>Afval scheiding >Zwerfafval	>Structureel		>preventief	>Volwassenen	>Individueel	ca. 7200 huishoudens	Zonhoven (België)	intern	2011-2004	>Aankoop van drank in herbruikbare verpakkingen beloofd met punten via een elektronisch spaarsysteem.	>Inwoners die drank in retourverpakking kopen krijgen korting op afvalstoffenheffing. Per grootte fles bepaalde hoeveelheidpunten. Max. korting is € 8,75 pppp.	>communicatiecampagne (mailing, folder, affiche, strookbriefje, point of sales materiaal, infostand markt, informatiestickers glasbak, PR, acties)	>30% bevolking participeert >1/3 aankoop met retourverpakkingen	>Hoog (ca € 21-26 pphp om 'proef)	Bij landelijke uitrol zouden kosten en maatschappelijke baten in evenwicht zijn.	
>Financieel systeem	locale munt	e-portemonnee	>financieel	participatie	>milieuvriendelijk gedrag stimuleren	>Structureel	neven	>opruimen	>Volwassenen >Jongeren	Individueel	Bevolking Belgisch Limburg	Belgisch Limburg	extern		>Burgers worden beloofd voor milieuvriendelijk gedrag, hieronder valt ook het organiseren van een zwerfuilopruiactie.	>Burgers kunnen punten verdienen voor het organiseren van een zwerfuilopruiactie. Deze kunnen ze verzilveren voor duurzame producten (spaarlampen, douchetimers, etc.)	website			http://www.e-portemonnee.be/hoehet-werkt	
>Groepsactiesysteem	Opruimactie - eenmalig	Ren Strand Dag	>Social	Participatie	>Zwerfafval	>Incidenteel	hoofd	opruimen	>Volwassenen >Jongeren	>Individueel >Groep	2000 vrijwilligers	Strand van Denemarken	extern	2014	>Deelnemers kunnen een prijs winnen als ze foto's nemen en de bijbehorende app gebruiken	>Groepen die zich aanmelden krijgen handschoenen en tassen. Er is een app gemaakt. Deelnemers kunnen prijzen winnen als ze foto's maken van het opruimen	App, posters, website	10500 stuken puin werden in 2013 opgeruimd		https://www.holddanmarkent.dk/renstrand-dag	
>Sociaal systeem	Opruimactie permanent	Adopt-a-street	>social	participatie	>Zwerfafval	>Structureel	Hoofd	opruimen	>Volwassenen >Jongeren >Winkeliers	Groep	inwoners Seattle 650.000	Seattle (en vele andere Amerikaanse steden)	intern	1988	>Burgers worden aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid voor het schoon houden van hun eigen straat. De gemeente verstrekt benodigde producten.	>Vrijwilligers kunnen zich aanmelden en ontvangen een uitgebreide clean-up kit. Additionele producten kunnen met een formulier besteld worden	website, nieuwsbrief		hoog	http://www.seattle.gov/util/environmentco nervation/getinvolved/adoptastreet/	
>Sociaal systeem	Opruimactie individueel	let's do it in de vuilbak	>social	participatie	>Zwerfafval	>Structureel	Hoofd	opruimen	>Volwassenen >Jongeren	Individueel	bevolking west Vlaanderen	West Vlaanderen	extern	2012 - heden	>Burgers worden aangemoedigd om een stuk grond op te eissen dat ze schoon gaan houden. Er wordt op een sneeuwbal effect gehoopt	>Individen kunnen zich aanmelden op de website waar ze een stuk grond kunnen claimen. Ze krijgen een opruimkit van de gemeente. Social media wordt ingezet voor het beoogde sneeuwbal effect	website, social media			http://www.letsdoitindevuilbak.be/Buurt/D ecampagne.aspx	
>Sociaal systeem	Opruimactie	senpro	>financieel >social	participatie	>Zwerfafval	>Structureel	hoofd	opruimen > preventie	>Volwassenen >Jongeren >Organisaties	groep	bevolking Beringen	Beringen	intern		>Individen, verenigingen, buurtcomitees, of bewonersinitiatieven worden aangespoort om mee te doen met zwerfuilprojecten voor een financiële vergoeding	>Deelnemers krijgen afhankelijk van het project een vergoeding: opruimen €1 per uur + €5 per m3; beheerswerken (jongeren): €1 per uur, in natuurgebieden €2 per uur; huur herbruikbare bekertjes: <500 bezoekers €75, >500 bezoekers €100; aankoop herbruikbare bekertjes: 50% investering. Maximaal €250. Tevens worden materialen uitgeleend.	website			http://www.beringen.be/nl/content/record/80-191/opruimacties-senpro.html	
>Sociaal systeem	Opruimactie	schone bende	>financieel >social	participatie	>Zwerfafval	>Structureel	hoofd	opruimen	>Volwassenen >Jongeren >Organisaties	groep	Bevolking Mechelen	Mechelen	intern		>verenigingen, buurtcomitees, of bewonersinitiatieven worden aangespoort om mee te doen met zwerfuilprojecten voor een financiële vergoeding	>Deelnemende groepen krijgen benodigd materiaal en moeten 2 of 3 maal per jaar aan een zwerfuilproject meedoen. Afhankelijk van de grootte van het project krijgen ze een financiële toelage (max 675 euro voor 270 tot 315 uren werk)	website			http://www.mechelen.be/nl/uploads/Dienste n/Wijk_en_dorpszaken/downloads/20140117_SR_reglement_nieuw.pdf	
>Sociaal systeem	Opruimactie permanent	Nethelds charter	>social	participatie	>Zwerfafval	>Structureel	hoofd	opruimen	>volwassenen	>groep	Bevolking Gent	Gent	extern		>Burgers worden aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid voor het schoon houden van hun eigen straat. De gemeente verstrekt benodigde producten.	>Deelnemers krijgen een herkenbare outfit, het benodigde materiaal, en een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en lichamelijke ongevallen	website			http://www.gent.be/netheldscharter	

Type beloningstelsel	Systeem	Naam wedstrijd	Systeem categorie	Type systeem	Hoofdoel	Inhoud of structuur	Type doel/werfval	Doel/werfval	Doelgroep	Opbouw doelgroep	Omvang doelgroep	Locatie	Beheer	Periode	Gebruiksaanpak	Technische werkwijze	Communicatie	Resultaten op schoon	Investerings & inzet gemeenten	Evaluatie & toekomstperspectief	bronnen	
>Sociaal systeem	Opruimactie permanent individueel	Straatvrijwilliger	>social	participatie	>Zwerfafval	>Structureel	Hoofd	Opruimen	>Volwassenen	>Individueel	Bevolking Antwerpen	Antwerpen	intern		>Burgers worden aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid voor het schoon houden van hun eigen straat. De gemeente verstrekt benodigde producten.	>Deelnemers krijgen een herkenbare outfit, het benodigde materiaal, en een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid en lichamelijke ongevallen	website, e-loket				http://opsnioren.be/product/straatvrijwilliger	
>Sociaal systeem	Opruimactie - eenmalig	Ren Strand Dag	>Social	Participatie	>Zwerfafval	>incidenteel	hoofd	opruimen	>Volwassenen >Jongeren	>Individueel > Groep	2000 vrijwilligers	Strand van Denemarken	extern	2014	>Deelnemers kunnen een prijs winnen als ze foto's nemen en de bijbehorende app gebruiken	>Groepen die zich aanmelden krijgen handschoenen en tassen. Er is een app gemaakt. Deelnemers kunnen prijzen winnen als ze foto's maken van het opruimen	App, posters, website	10500 stukken puin werden in 2013 opgeruimd			https://www.holdanmarkent.dk/renstrand-dag	
>Sociaal systeem	Opruimactie - eenmalig				>incidenteel		opruimen	>Volwassenen >Jongeren	>Individueel > Groep	Oud Heverlee	Oud Heverlee	intern	2014	>Deelnemers krijgen een opruimkit en worden bij het onthullen van een zwerfvuilkunstwerk in het zonnetje gezet	>Deelnemers krijgen een opruimkit en worden bij het onthullen van een zwerfvuilkunstwerk in het zonnetje gezet							
>Sociaal systeem	Opruimactie - eenmalig	Keerbergen ruimt	>Social	>participatie	>Zwerfafval	>incidenteel	hoofd	opruimen	>Volwassenen >Jongeren	Groep	Keerbergen	Keerbergen	intern	2014								
>Sociaal systeem	Opruimactie - permanent	The Great Nova Scotia Pick-Me-Up	>Social	>participatie	>Zwerfafval	>Structureel	hoofd	opruimen	>Volwassenen >Jongeren >Organisaties	Groep	Alle inwoners van Nova Scotia	Nova Scotia	intern		> Deelnemers krijgen een gratis clean up kit	> Deelnemers krijgen een cleanup kit	website, posters		middel		http://www.halifax.ca/recycle/litter.php	
>Sociaal systeem	Opruimactie - permanent individueel	Nethedsverantwoordelijk	>Financieel	>participatie	>Zwerfafval	>Structureel	hoofd	opruimen	>Volwassenen >Jongeren >Organisaties	>Individueel > Groep	Alle straten in gemeente Mol (BE), 35 000 inwoners	Mol (Belgie)	intern	2013-heden	>Individen krijgen een waardebon van maximaal 30 euro. >Hiervoor dient men minimaal 3 keer per jaar 500 meter straat schoon te maken. >Voor verenigingen of scholen gaat het vaak om een meervoud. >Hun financiële beloning hangt rechtstreeks af van het aantal kilometer straat dat wordt proper gehouden.	>Je verzamelt het afval op een afgesproken plaats waarna de gemeentedienst het daar ophaalt.	>Website >Brochure	>75% van de straten worden schoon gehouden door nethedsverantwoordelijk en.	Laag		http://www.gemeentemol.be/product/955/nethedsverantwoordelijken-vrijwilligers	
>Competitiesysteem	Wedstrijd	Where have you bin?	>Financieel	>participatie	>Zwerfafval	>incidenteel	hoofd	>preventief	>Volwassenen >Jongeren	>Individueel	Jong volwassenen in Louth	Louth (Ierland)	intern		>Individen kunnen 100 euro winnen als ze worden 'gesnap' terwijl ze iets in de vuilnisbak gooien.	>Lokale radio-omroep houdt bepaalde vuilnisbakken in de gaten en verrast mensen met beloning	>Radio >Website		Laag		http://www.louthcoco.ie/en/Services/Environment/WhereHaveYouBin/	
>Competitiesysteem	Wedstrijd	Green Bag Lottery	>Financieel	>inleveren	>Afvalscheiding >Zwerfafval	>Structureel	neven	>preventief	>Volwassenen	>Individueel	South Holland	South Holland (UK)	intern		>10 Huishoudens worden maandelijks geselecteerd. >Zij moeten 3 van de 4 weken hun afval correct recylen. >Dan winnen ze 100 pond en maken ze kans op 1000 pond.		>Website		Middel		http://greenbaglottery.sholland.gov.uk/how-it-works/	